

İstanbul Modern'den denize açılan bir sergi: "LİMAN"

Türkiye modern ve çağdaş sanatında İstanbul "LİMAN"ı

İstanbul Modern'in yeni sergisi, İstanbul Limanı'na odaklanıyor. İstanbul kentinin deniz ve limanlarla ilişkisini vurgulayan "LİMAN", 19. yüzyıldan günümüze Türkiye sanatında deniz kenarında ve liman çevrelerinde gelişen kültürel ve toplumsal hayatı mercek altına alıyor. Sergi, 28 Ocak-4 Haziran 2017 tarihleri arasında görülebilir.

İstanbul Limanı olarak bilinen Salıpazarı liman sahasında, 12 yıldır faaliyetlerini sürdüren İstanbul Modern'in Antrepo 4 binasını uluslararası standartlarda modern bir sanat müzesine kavuşturmadan önceki son sergisi "LİMAN" adını taşıyor.

Farklı dönem ve disiplinlerden 34 sanatçı ve kolektifin resim, heykel, model, gravür, çizim, fotoğraf, video ve yerleştirmelerinden bir seçki sunan serginin küratörlüğünü Çelenk Bafra ve Levent Çalıkoğlu üstleniyor.

"Liman" kavramının sembolik ve metaforik açılımlarına yer veren sergi, coğrafi bir konum olmanın ötesinde, toplumsal ve ekonomik bir etkileşim alanı olarak liman bölgelerini görsel sanatlardaki yansımalarıyla araştırıyor. İstanbul kentinin deniz ve limanlarla ilişkisini vurgulayan "LİMAN", 19. yüzyıldan günümüze Türkiye sanatında deniz kenarında ve liman çevrelerinde gelişen kültürel ve toplumsal hayatı sanatçıların gözünden anlatıyor.

Adını 1941'den ödünç alan sergi

"LİMAN" sergisi adını toplumsal gerçekçi anlayışla bir araya gelen bir grup akademikli sanatçının 1941 yılında açtığı bir sergiden de ödünç alıyor. Halkın arasına karışarak sanat üretmeyi seçen ve sonradan "Liman Ressamları" ya da "Yeniler" olarak anılan grubun, çevresi, çalışanları ve toplumsal meseleleriyle "liman" konusuna eğildikleri sergi sanat tarihine "Liman sergisi" olarak geçer. İstanbul Modern süreli sergiler salonundaki "LİMAN" sergisi ise Türkiye'den farklı dönem ve disiplinlerden 34 sanatçı ve kolektifin iki yüze yakın çalışmasına yer veriyor.

LİMAN'a katılanlar

Nevin Aladağ, Meriç Algün Ringborg, Hüseyin B. Alptekin, Avni Arbaş, Volkan Aslan, Turgut Atalay, Antonio Cosentino, Darzana (Feride Çiçekoğlu, Mehmet Kütükçüoğlu, Ertuğ Uçar), Hasan Deniz, Cevat Dereli, Abidin Dino, Feyhaman Duran, Mıgırdiç Givanian, Ara Güler, Nedim Günsür, Nuri İyem, Özer Kabaş, Borga Kantürk, Gülsün Karamustafa, Volkan Kızıltunç, Muhsin Kut, Mıgırdiç Melkon, Yasemin Özcan, Serkan Özkaya, Sébah & Joaillier, Arslan Sükan, Hüsnü Tengüz, Cemal Tollu, Selim Turan, Ömer Uluç, xurban_collective (Güven İncirlioğlu, Hakan Topal), Mümtaz Yener, Fausto Zonaro

İstanbul Modern'de sergi açılışı nedeniyle düzenlenen basın toplantısına İstanbul Modern Yönetim Kurulu Başkanı Oya Eczacıbaşı, İstanbul Modern Küratörü Çelenk Bafra ve İstanbul Modern Direktörü Levent Çalikoğlu katıldı.

Oya Eczacıbaşı: Yeni İstanbul Modern'e doğru

İstanbul Modern'in 12 yıl önce Türkiye'nin ilk özel modern sanat müzesi olarak kapılarını açtığını hatırlatan İstanbul Modern Yönetim Kurulu Başkanı Oya Eczacıbaşı şöyle devam etti:

"İlk süreli sergimiz olan 'İstanbul Modern'e Doğru'da ziyaretçilerimize hem bir liman kenti olarak İstanbul'un ayrıcalıklı konumunu hem de müzenin kuruluş sürecini belgeleyen görsel bir öykü sunduk. On iki yılda 120 sergi ve yüzlerce etkinliğe ev sahipliği yapan Antrepo 4 binasını uluslararası standartlarda modern bir sanat müzesine kavuşturmadan önceki son sergimizde ise liman konusunu ve Türkiye sanatının limanla ilişkisini mercek altına alıyoruz."

Çelenk Bafra: İzleyiciyi iç dünyasında sefere çıkarıyor

İstanbul Modern Küratörü Çelenk Bafra, "LİMAN"ın sergi salonlarıyla sınırlı kalmadığına dikkat çekerek, "Müze bahçesinde uluslararası bir mimarlık projesi için buluntu malzemelerle üretilmiş devasa bir kadirganın misafirliği, liman sahasındaki inşaatın karmaşası ve hemen yanı başımızdaki deniz sergi deneyimini tamamlıyor" dedi. Bafra, serginin deniz ve limanlar üzerinden İstanbul'u anlamak bakımından da değerli olduğunu belirterek, şöyle devam etti: "LİMAN", liman kavramına dair kendi belleğimizi yoklamak ve iç dünyamızda sefere çıkmak için sayısız ipucu, çağrışım, anı ve anlatı barındırıyor."

Levent Çalikoğlu: Limanın insanoğlu için taşıdığı önemi görünür kılıyor

"LİMAN" sergisinin bir zamanlar neredeyse tüm İstanbul'u temsil eden ekonomik bir yapının görünen ve görünmeyen dönüşümünü ve yarattığı sosyo-kültürel etkileri hatırlatmak istediğini belirten İstanbul Modern Direktörü Levent Çalikoğlu, "Sergi, sembolik bir coğrafi nokta olarak İstanbul'u merkez alan temsili resimlerin

yanında, metaforik hikaye ve anlamlara açılan güncel çalışmaları da bir araya getiriyor. Görkemli geçmişi ile İstanbul'un nostaljik yüzünü, insan-emek-sosyal düzen bağlamında şekillenen modern liman kültürünü, gelecek güzel günlerin varış ve başlangıç noktası olarak limanın insanoğlu için taşıdığı önemi görünür kılmaya çalışıyor" dedi.

Zaman çizelgesi, kent tarihini limanlar üzerinde özetliyor

Türkiye'de denizcilik kültürü, toplumsal tarih ve görsel sanatlar alanında küratöryel bir araştırmayla hazırlanan sergi kapsamında bir zaman çizelgesi de sunuluyor. Theodosius (Yenikapı) Limanı'na dair arkeolojik çalışmalardan günümüze İstanbul kentinin tarihini limanlar üzerinden özetleyen zaman çizelgesi, kentin deniz ve limanla olan ilişkisine dair belli başlı dönüşüm ve kırılmalara metin, fotoğraf, belge ve haritalarla işaret ediyor.

"LİMAN" sergisi kataloğu için Çelenk Bafra ve Levent Çalıkoğlu'nun serginin kavramsal çerçevesini sundukları yazılarının yanı sıra sergideki sanatçılar ve yapıtlarla ilgili metin, alıntı, fotoğraf ve görseller hazırlandı. Zaman çizelgesi bölümü ve çizelgeye danışmanlık yapan Kadir Has Üniversitesi İstanbul Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Murat Güvenç'in modernleşme sürecinde İstanbul limanlarının değişimini incelediği makalesi de Türkçe-İngilizce sergi kataloğunda yer alıyor.

"LİMAN"a özel bazı çalışmalar

Antonio Cosentino'nun liman, kıyı, sahil, tekne ve gemilere dair yıllar boyunca günlük tutar gibi sürdürdüğü çizim ve resim pratiğinden seçilen görsel bir envanter "LİMAN" sergisinin girişinde çerçeveli kolajlar biçiminde sergileniyor. Sanatçı "LİMAN" sergisi için kullanılmış tenekelerden bir gemi de tasarladı. Sanatçının hakkında fantastik bir hikaye de kaleme aldığı "**Suriye Yıldızı**" adlı bu gemi, tarihi Tophane semtinde, Boğaz kenarında konumlanan İstanbul Modern'in önündeki kruvaziyerleri hatırlatıyor.

Borga Kantürk ise İstanbul Modern'in davetiyle son on yılda limanlarla birlikte deniz, sahil, kıyı, deniz yolculuğu ve sefer gibi konular etrafında kavramsallaştırdığı çalışmaları yeniden ele alarak "LİMAN" sergisine özel bir duvar yerleştirmesi hazırladı. "**KIYI ŞERİDİ KAYITLARI**" adlı bu yeni düzenlemenin başlangıç noktasını, kişisel hatıraların zamanlar arası seyahatine ve toplumsal belleğe dair geçmiş çalışmaları oluşturuyor. Seçkiye, Türkiye'den sahil şeritlerindeki son yıllardaki dönüşüme dair hissiyatın bir yansıması gibi bakılabilir.

Gülsün Karamustafa'nın 4. İstanbul Bienali kapsamında, mekâna özgü gerçekleştirdiği "**NEWORIENTATION**" adlı yerleştirmesi "LİMAN" sergisiyle birlikte yeniden bir antrepeda sergileniyor. İstanbul Modern'in içinde bulunduğu

Liman İşletmeleri Sahası'nda yer alan 1 numaralı antrepo için 1995 yılında yapılan çalışma, tarihi Ceneviz dönemine kadar uzanan Galata genelevinde çalışan kadınların, limana gelen denizcilerle ilk karşılaşmasına odaklanarak, liman kentinin bir başka yanına, İstanbul ve çevresinde kaybolan kadınların kaderine ışık tutuyor.

Serkan Özkaya'nın "LİMAN" için "**Bir İstanbul Mekânını Tüketme Girişimi**" adıyla yeniden düzenlediği çalışması binanın deniz cephesine bakan duvarına uyguladığı 8 metrelik projeksiyondan oluşuyor. Bir aynanın arka tarafından bakar gibi konumlanan izleyici, eş zamanlı hareket eden görüntüleri takip ediyor. Bu görüntüler İstanbul Boğazı'nın tükenmeyen enerji ve trafiğiyle birlikte dönüşümünü de aktarıyor. Böylece hem fiziki hem de metaforik olarak engel teşkil eden duvarlar aradan kalkmış, mekân bir anlamda "şeffaflaşıyor."

Darzanà, Venedik'ten sonra İstanbul Modern'de

Venedik Bienali 15. Uluslararası Mimarlık Sergisi İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın düzenlediği Türkiye Pavyonu'nda yer alan "Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta" projesinin Venedik'ten sonraki ikinci durağı İstanbul Modern olacak. Feride Çiçekoğlu, Mehmet Kütükçüoğlu, Ertuğ Uçar küratörlüğünde sınır ihlalleri ve melezlik üzerine bir proje olan Darzanà, tersane kentleri olan Venedik ve İstanbul arasındaki ortak kültürel ve mimari mirası vurguluyor. Bienal sonrası İstanbul'a geri getirilen gemi, "LİMAN" sergisi kapsamında liman sahasında faaliyetlerini sürdüren İstanbul Modern'in bahçesinde gemiye özel bir yapı inşa edilerek izleyiciyle buluşuyor. Projenin eş sponsorluğunu Akşan Yapı, Assan Panel, İŞ GYO-Nef, Yenigün - IC İçtaş İnşaat üstlenirken, yapım sponsorluğunu TEGET, aydınlatma sponsorluğunu ise TEPTA üstlendi.

"LİMAN"

İstanbul Modern

Sürelî Sergiler Salonu

28 Ocak – 4 Haziran 2017

Küratörler: Çelenk Bafra, Levent Çalikoğlu

Asistan Küratörler: Aslı Can, Senem R. Kantarcı